

S čim pa naj se ukvarjamo, če ne s (pol)preteklo) zgodovino?

Pogovor z mag. Aleksandrom Igličarjem,¹
dolgoletnim predsednikom
Muzejskega društva Škofja Loka

Uvodoma nam, prosim, predstavite, kako ste začeli z delovanjem v Izvršnem odboru Muzejskega društva Škofja Loka.

Moja vključitev v delovanje društva je bila slučajna, z moje strani nenačrtovana, a ko po dvanajstih letih pogledam nazaj, spoznavam, da je bila nedvomno sad božje previdnosti. Od leta 2003 sem vodil odbor za pripravo praznovanja tisočletnice moje rodne vasi Godešič, ki smo jo praznovali leta 2006. Pripravili smo res obsežen program, v jubilejnem letu se je zvrstilo več kot 60 različnih prireditev. V sodelovanju z Muzejskim društvom Škofja Loka smo v Škofji Loki pripravili predstavitev zbornika Godešič skozi tisočletje 1006–2006, njegova urednica je bila domačinka Judita Šega.

Marca 2007 sem se prišel na zbor članov MD zahvalit za sodelovanje. Izkazalo se je, da ima društvo težave z blagajnikom in Alojzij Pavel Florjančič me je povabil, da prevzamem to delo. Zame je bilo to popolno presenečenje, a glede na moje strokovno znanje sem se vabilu

Mag. Aleksander Igličar.

(foto: Peter Pokorn)

¹ Julija 2020 je Štefan Kržišnik, tajnik Muzejskega društva Škofja Loka, za spletni portal Domovina pripravil pogovor z mag. Aleksandrom Igličarjem, ki ga objavljamo z nekaterimi dopolnitvami.

Prvi Blaznikov večer po izvolitvi: pogovor s Svetkom Kobalom, pogovarjala sta se dr. Ivan Ribnikar in dr. Branko Berčič, maj 2008.
(foto: Aleksander Igličar)

odzval. Kmalu zatem so se v društvu spopadli še z večjim problemom, saj je odstopil predsednik Peter Hawlina, vodenje društva je le začasno prevzel Tone Košir. S Tonetom sva se poznala že dlje časa, saj je stric moje žene Milene. Uspela sva stabilizirati delovanje društva in bližal se je naslednji zbor članov, na katerem naj bi izvolili predsednika. Glede na Tonetov splošni ugled in njegovo neumorno delovanje sem ga nagovarjal, da kandidira. Odvrnil je, da pripravlja knjigo o rodni kraj, kjer je zelo angažiran in nenadomestljiv, zato je nagovoril mene. Tako sem bil marca

2008 izvoljen za predsednika Muzejskega društva Škofja Loka na zboru članov, kjer so člani društva izbirali med menoj in mag. Matjažem Čepinom, ki sem ga premagal za nekaj glasov. Vesel sem bil, da je po moji izvolitvi Matjaž postal blagajnik društva. Že pred izvolitvijo sem se pogovoril z Judito Šega in jo povabil, da je postala urednica Loških razgledov. Najino dobro sodelovanje pri tisočletnici Godešiča se je tako preneslo na Muzejsko društvo Škofja Loka.

Ko sedaj gledam nazaj, sem izjemno hvaležen za dvanajst let vodenja društva. Delo je bilo obsežno, a odborniki smo delovali kot usklajena skupina, saj smo si naše delo razporedili glede na strokovne in osebne interese. V teh letih sem osebno zelo zrasel, srečal pomembne osebnosti, ki jih drugače prav gotovo ne bi. Ponosen sem na vse dosežke društva in zelo vesel, da me je nasledila Helena Janežič, ki bo kot prva predsednica v več kot 80-letnem delovanju Muzejskega društva Škofja Loka, v delovanje društva prinesla nove poglede in nov veter. Na njeno povabilo ostajam član izvršnega odbora, kjer sem ponovno prevzel delo blagajnika.

Ko ste zaključili 12-letno predsedovanje Muzejskemu društvu Škofja Loka, so z vami v časopisu Gorenjski glas naredili intervju in mu dali naslov Predsednik s posluhom za zamolčano. Zakaj so vas tako opisali?

Verjetno je vzrok v precej odmevnem dogajanju okoli nepodelitve zlatega grba, najvišjega priznanja Občine Škofja Loka, Muzejskemu društvu Škofja Loka v letu 2017. Društvo je takrat praznovalo 80 let delovanja in bilo edini kandidat za prejem zlatega grba. Pristojni odbor občinskega sveta pod vodstvom Tineta Radinje (tedanjega občinskega svetnika in sedanjega župana) pa je sklenil, da se društvu priznanja ne podeli. Kot glavni

razlog je bilo navedeno, da se društvo preveč ukvarja s polpreteklo zgodovino.

Vemo, kako je z zgodovino polpretekega obdobja pri nas. V desetletjih po vojni so jo razlagali zmagovalci, torej komunisti, in njihovi zgodovinarji. Velik del te polpretekle zgodovine pa se na novo odkriva šele po letu 1990. In Muzejsko društvo Škofja Loka je pod mojim predsedovanjem raziskalo, ubesedilo in prikazalo kar nekaj zamolčane zgodovine.

Z občinsko oblastjo ste bili na različnih bregovih glede polpretekle zgodovine že prej. Javno ste denimo nasprotovali ideji, da bi občina za dan spomina razglasila 9. februar v spomin na dogodke, ko so Nemci leta 1944 v Škofji Loki ubili 50 talcev.

Res je. Muzejsko društvo Škofja Loka je januarja 2017 v javnem pismu postavilo pod vprašaj smiselnost te razglasitve. Poboj 50 talcev je seveda zelo tragično dejanje in spomin na ta dogodek mora ostati. Toda po drugi strani so ob 9. februarju v Škofji Loki skozi leta nastale nekakšne »male Dražgoše«. Zavedati se moramo širših okoliščin poboja. Do njega je prišlo zaradi samopašnega dejanja partizana, ki je šel v Staro Loko, da bi neki ženski ostrigel lase (to so partizani delali ženskam, ki so ali naj bi imele zveze z Italijani ali Nemci). Ženske ni bilo doma, je pa na ulici slučajno srečal nemškega vojaka in ga ustrelil. Nemci so se za to dejanje maščevali s pobojem 50 talcev.

V društvu smo tedaj predlagali, če že imamo dan spomina, naj bo to 10. december, ko je svetovni dan človekovih pravic; to naj bo dan spomina na vse žrtve, ki so padle v katerikoli vojni, na katerikoli strani. Predlagatelj prvotne pobude je bila stranka Levica, po našem odzivu pa se je stvar ustavila. Mislim, da so ljudje, ki so pripravili pobudo, takrat do društva začutili neko jezo, zamero, kar se je potem odrazilo v očitkih glede ukvarjanja s polpreteklo zgodovino in nepodelitvijo občinskega priznanja.

Velikokrat tisti, ki se ukvarjamo s polpreteklo zgodovino, slišimo očitke, da »razdvajamo«. A izkušnja ob nepodelitvi priznanja kaže drugačno sliko. Takrat sta recimo odločitev občinskega sveta javno kritizirala častna občana dr. Aleksandra Kornhauser Frazer in Ivan Oman.

Če povemo, da je prva dobila na TV Slovenija prostor v oddaji Spomini, drugi pa v oddaji Pričevalci, lahko takoj vidimo, da gre za človeka različnih svetovnonazorskih usmeritev.

Naj dodam, da se je z javnim pismom oglasila tudi ddr. Marija Stanonik, akademikinja in častna občanka Žirov. Osebnostno sem bil samoiniciativnih odmevov vesel, mogoče še najbolj pisma, s katerim se je na takratnega župana Škofje Loke mag. Miha Ješeta obrnila dr. Aleksandra Kornhauser Frazer. V njem se je vprašala: »S čim drugim pa naj se Muzejsko društvo

Škofja Loka ukvarja kot z zgodovino? In še posebej s polpreteklo zgodovino, kjer je veliko stvari še vedno odprtih?» *Gospa Aleksandra je bila med vojno v partizanskem gibanju in po vojni blizu politični levici, vendar pa je ob tem dogodku jasno opozorila, da stvari niso bile prav izpeljane.*

Ob nepodelitvi zlatega grba me je veliko ljudi spraševalo, če sem razočaran. Seveda sem bil, pa ne zaradi sebe, ampak zaradi odnosa do 80-letnega delovanja Muzejskega društva Škofja Loka. Odziv treh pomembnih osebnosti pa mi je bil v zadoščenje, bil sem pomirjen. Vesel sem bil tudi pogumne držе odbornikov društva. Ko je župan mag. Miha Ješe videl odzive v javnosti, je skušal zadevo popraviti in društvu podeliti županovo priznanje, a je izvršni odbor to dostojno odklonil.

Tudi sami dojemate, da je bilo odkrivanje zamolčanih plati polpretekle zgodovine ena bistvenih dimenzij vašega 12-letnega predsednikovanja?

Aleksander Igličar, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka, na zboru članov marca 2009.
(foto: Milena Igličar)

Kot sem že povedal, sem predsednik društva postal po spletu okoliščin. Že na tistem zboru članov se je pokazalo, da gre pri vodenju Muzejskega društva Škofja Loka za nekaj več kot samo za mojo osebnost. Ob moji kandidaturi so se levi politični krogi v Škofji Loki zelo organizirali in na zbor članov je prišlo nadpovprečno veliko članov, med njimi precej pomembnih mož loškega družbenega življenja, ki so izhajali iz vodilnih krogov v času komunizma.

Kaj je bilo v ozadju tega prizadevanja, da bi stvari ostale, kot so bile, sem spoznaval pozneje. Ko sem postal predsednik, sem namreč delovanje društva relativno slabo poznal. Počasi pa sem odkrival njegovo zgodovino (in tudi širše loško zgodovino polpreteklega obdobja), pri čemer me je najbolj pretreslo srečanje z zgodbo

dr. Tineta Debeljaka. Takrat sem začutil močan klic, da je to zamolčano plat loške zgodovine treba razkriti.

V zadnjem času sem ob 30. obletnici prve spravne slovesnosti v Kočevskem Rogu znova več bral in razmišljal o tem. Blizu mi je, da moramo odpustiti, a resnico odkriti in povedati. In v Sloveniji je marsikateri vidik resnice o dogajanjih med 2. svetovno vojno in po njej še treba razjasniti. Ponosen sem, da smo v Škofji Loki pri muzejskem društvu na tem področju naredili pomembne korake.

V poslovilnem nagovoru pred predajo predsedniške funkcije ste med najmočnejšimi trenutki 12-letnega dela omenili srečanje z osebnostjo in

potomci pesnika, literarnega kritika in urednika dr. Tineta Debeljaka, Škofjeločana, ki se je moral po vojni umakniti v Argentino. Zakaj se vas je njegova zgodba tako dotaknila?

Ko sem postal predsednik društva, sem se začel bolj zanimati za knjige o loški zgodovini. Najbolj me je nagovorila prav knjiga dr. Tineta Debeljaka Loma negra - Črni kamnitnik. V njej so poleg njegovih novel in pesmi objavljena tudi pisma, ki jih je iz Argentine pisal ženi Veri in trem otrokom: Tinetu ml., Metki in Jožejki. Ločeni so bili kar devet let, srečali so se šele leta 1954, ko so se lahko po posredovanju mednarodnega Rdečega križa podali za njim v Argentino.

Pisma so me pretresla do dna duše. Začutil sem bolečino in krivico, ki ju je doživel Debeljak. Dodatno je k moji pretresenosti prispevalo dejstvo, da je bil Debeljak, ko je moral v Argentino, star 47 let, ravno toliko, kot sem bil tedaj, ko sem bral njegovo knjigo, star sam. V Sloveniji je bil uveljavljen, bil je kulturni urednik časopisa Slovenec, v Argentini je začel kot vratar v tovarni cementa. Takoj sem začutil, da je treba to osebnost zamolčane zgodovine obuditi iz molka. Dr. Tine Debeljak je bil na moj predlog posthumno imenovan za častnega člana Muzejskega društva Škofja Loka, izdali smo njegov prevod pesniške zbirke Olimpijski venec, pred tem pa je leta 2003 že dobil obeležje v Aleji znamenitih Ločanov.

Srečanje z vsemi tremi otroki dr. Tineta Debeljaka: Tine Debeljak ml., Metka Debeljak Vombergar in Jožejka Debeljak Žakelj v Slovenski hiši v Buenos Airesu, oktober 2011. (iz družinskega arhiva)

Čeprav je o dr. Tinetu Debeljaku v javnosti vladal zaukazani molk, pa spomin nanj v kulturniških krogih v Škofji Loki ni povsem zamrl. Ko se je konec 80. let začela spreminjati družbena situacija, je prišlo celo do pobude, da bi mu omogočili vrnitev v Škofjo Loko. Zakaj do tega ni prišlo?

To je bilo leta 1987, ko je Muzejsko društvo Škofja Loka praznovalo 50 let delovanja. Vzklila je pobuda, da bi vsem živečim ustanovnim članom (Debeljak je bil med njimi) izročili priložnostne zahvale. Eden od članov izvršnega odbora se je v Ljubljani na Policiji pozanimal, če bi bil njegov prihod mogoč, a so ga tam odsvetovali z obrazložitvijo, da mu ne morejo zagotoviti varnosti. Leta 1987!!! Dve leti pozneje je dr. Tine Debeljak umrl in tako rodne in ljubljene Škofje Loke od leta 1945 ni videl nikoli več.

Pogovor z akademikom Zorkom Simčičem, desno Tone Rode, direktor Družine, september 2012.

(foto: France Stele)

Leta 2011, ko sem v Buenos Airesu obiskal njegov dom, je zahvalna listina visela na častnem mestu.

Pisatelj Zorko Simčič je o dr. Debeljaku povedal, da je argentinske Slovence, ki so se vračali z obiskov Slovenije, vedno vprašal, če so bili v Škofji Loki. In če je bil odgovor ne, jim je dejal: »Potem niste bili v Sloveniji.« Tako globok odnos je imel Debeljak do rodne Škofje Loke.

Še ena znana prigoda iz časa komunizma odslikava tragične razsežnosti

zamolčanosti dr. Tineta Debeljaka. Leta 1973 je bila v Škofji Loki pomembna obletnica, 1000-letnica prve pisne omembe mesta. Ob tej priložnosti je Loški muzej pripravil pregledno razstavo del loških umetnikov. Med razstavljenimi slikami je bil tudi Debeljakov portret, ki ga je naslikal loški umetnik France Košir. Ampak pod sliko je bil napis Portret neznanega moža, pa čeprav so takrat v Loki dobro vedeli, kdo je portretiranec.

Še ena zamolčana osebnost loške polpretekle zgodovine je Ivan Dolenec.

O njem se je sicer govorilo že kmalu po osamosvojitvi, celo osnovna šola je bila nekaj časa imenovana po njem.

Ivan Dolenec je pomembna osebnost loške zgodovine. Skupaj z duhovnikom Jakobom Šolarjem je bil pobudnik srečevanj t. i. loškega Profesorskega ceha. To so bila redna letna srečanja profesorjev iz Škofje Loke, ki so poučevali na različnih šolah po Sloveniji in celo Jugoslaviji. Dobivali so se od leta 1930, običajno konec avgusta, pred začetkom šolskega leta. Iz tega kroga je leta 1937 nastalo Muzejsko društvo Škofja Loka, ki je leta 1939 ustanovilo Loški muzej.

Ivan Dolenec je bil pred vojno politik Slovenske ljudske stranke, med vojno pa ravnatelj gimnazije v Novem mestu. Zaradi partizanskega nasilja je imel govor na protikomunističnem zborovanju in to je bil povod, da so ga po vojni zaprli. Leta 1946 je bil pomiloščen, a ni mogel več normalno poklicno delovati. Umaknil se je k bratu na kmetijo v Sopotnico pri Škofji Loki, kjer je tudi, na nek način zamolčan, umrl leta 1971.

Ivanu Dolencu Škofja loka noče priznati njegove vloge. Večkrat je bil podan predlog, da bi njegovo obeležje postavili v Alejo znamenitih Ločanov, a ga občinska oblast, ki o tem odloča, nikoli ni uvrstila v ožji izbor. Zadnji predlog muzejskega društva za uvrstitev Ivana Dolenca v alejo je recimo dobil 18 točk, Zdravko Krvina, lokalni politik iz časa komunizma, pa 28 točk. To pove vse.

Res je bila škofovsko osnovna šola konec 90. let kratek čas poimenovana po njem, pred tem je nosila ime Petra Kavčiča, partizana iz znane loške družine. A loška levica je tedaj burno reagirala, uspela dobiti na svojo stran javno mnenje in šoli so prej kot v enem letu ime Ivana Dolenca odvzele in jo preimenovali v nevtravno Osnovna šola Škofja Loka – Mesto. Zgodbo Profesorskega ceha in Ivana Dolenca pa so primerno predstavili lansko leto v Loškem muzeju, na razstavi ob praznovanju 80-letnice, kar sem tudi javno pohvalil.

Čeprav ni imel nobene javne vloge, je imel Ivan Dolenec vseeno vpliv na družbene spremembe v Sloveniji, posredno prek poznanstva z Ivanom Omanom.

Osebnost sem Ivana Omana srečal večkrat, nikoli pa se nisva poglobljeno pogovarjala. Globoko v sebi sem ob srečanjih začutil, kako velike stvari je delal in premikal. Velikokrat sem se spraševal, kje in kako se je oblikovala njegova osebnost, da je bil zmožen tako vizionarskih korakov. Ko sem se tudi prek pisnih virov seznanjal z delom Ivana Omana, sem odkril, da je Ivan Dolenec imel nanj velik vpliv. Živela sta blizu drug drugega, na začetku Poljanske doline: Ivan Oman v Zmincu, Ivan Dolenec pa v Sopotnici. Omanova mama je bila doma z grunta, kjer je bil Dolenec rojen. Ivana Dolenca je zelo navdihoval Janez Evangelist Krek, zlasti z idejo zadružništva. Z vsem tem je vplival tudi na politično delovanje pokojnega Ivana Omana.

Ko smo se pred slabim letom poslavljali od Ivana Omana, smo čutili, da Škofja Loka dobiva novo pomembno zgodovinsko osebnost. Kako se bo po vašem mnenju oblikoval loški pa tudi slovenski zgodovinski spomin na Ivana Omana?

Na pobudo njegovega sina Janeza v Škofji Loki pripravljamo Akademijo Ivana Omana z željo, da bi postala redna. Na prvi naj bi sodelovali dr. Metod Benedik, dr. Rosvita Pesek in dr. Žiga Turk. Epidemija COVID-19 je naša prizadevanja prestavila v prihodnost.

Ena od pomembnih dediščin Ivana Omana je njegova vizija močne konservativne stranke, ki jo potrebuje Slovenija oziroma vsaka država. Njegova srčna želja je bila, da bi se SLS in SKD (pozneje NSi) združili. Na prvi Akademiji bomo poskušali odgovoriti na vprašanje, kakšna je bila Omanova vizija močne konservativne stranke v Sloveniji, kakšen pomen bi imela združena stranka v prvih desetletjih demokracije v Sloveniji ter zakaj mu uresničitev te ideje ni uspela.

Ivan Oman svojih političnih nasprotnikov ni nikoli žalil. Imel je politične nasprotnike, ne pa sovražnikov, kar je tudi moje pomembno vodilo, ne sicer v politiki, kjer nisem aktiven, ampak pri delu v civilni družbi, saj se tudi pri Muzejskem društvu Škofja Loka srečujemo ljudje različnih svetov-

nonazorskih usmeritev. Samo pomislimo, kako širok spekter gostov smo predstavili na Blaznikovih večerih!

Vrniva se k polpretekli zgodovini, ki je rdeča nit najinega pogovora.

Če je Muzejsko društvo Škofja Loka v preteklih letih naredilo veliko pri odstiranju zamolčanih poglavij polpretekle zgodovine, bi to težko rekli za njegovega otroka, za Loški muzej. Zbirka, ki v muzeju predstavlja obdobje 2. svetovne vojne, je kljub novim odkritjem taka, kot je bila pred desetletji. Kako vi gledate nanjo?

Muzejsko društvo Škofja Loka je pred 2. svetovno vojno res ustanovilo Loški muzej, a zdaj formalnega vpliva na njegovo delovanje nima več, imenujemo samo enega člana sveta zavoda. Največji vpliv na imenovanje članov sveta in posledično direktorja muzeja ima občinska oblast, kjer v Škofji Loki prevladujejo levo usmerjene politične stranke. In posledice se vidijo tudi pri zbirki novejših zgodovine.

Nekdanji loški župan Igor Draksler mi je malo zatem, ko sem bil izvoljen za predsednika društva dejal: »Pri Loškem muzeju gre za to, kdo bo imel roko nad zgodovino.« Takrat nisem čisto dobro razumel, kaj je hotel povedati, danes pa to globoko razumem.

Uvodni nagovor Aleksandra Igličarja, predsednika Muzejskega društva Škofja Loka, na odprtju razstave *ČLOVEK GLEJ* v nunskem samostanu, maj 2015. (foto: France Stele)

Pred kratkim sem si šel znova ogledat to zbirko. Dejansko gre za prikaz, kot je bil pripravljen pred okrog 40 leti. Še vedno recimo v njej najdemo »izdajalce«. Ravno pred dnevi mi je naš odbornik Vincencij Demšar, ki je še pred osamosvojitvijo Slovenije sodeloval pri postavitvi zbirke, dejal, da je želel takrat uporabiti izraz protirevolucionarji, a mu tega niso dovolili. In dobili smo belogardiste in izdajalce, ki so ostali do danes.

V Muzejskem društvu Škofja Loka smo na Loški muzej naslovili pobudo, da se s to zbirko nekaj naredi.

Ena od idej je celo, da se zbirka ohrani kot muzejski eksponat, kot pomnik takratne interpretacije zgodovine, obenem pa se jo z novimi dejstvi in sodobnim prikazom vsebinsko nadgradi z upoštevanjem vseh zgodovinskih dejstev. Pa pri tem ne mislim samo na vojni, ampak tudi na povojni čas. V zbirki ni recimo ničesar o povojnih pobojih, ki so zelo zaznamovali loško področje, tudi loški grad. Ena velikih bolečin je tudi, da v Loškem muzeju ni prikaza o osamosvojitvi Slovenije.

Za konec pa se ozriva malo dlje kot v polpreteklo zgodovino. Škofja Loka ima še eno dragocenost – Škofjeloški pasijon. Naslednje leto bo znova uprizoritev, ob treh stoletjih Škofjeloškega pasijona. Kako vi osebno sodelujete pri ohranjanju te dediščine in kaj vam pasijon pomeni?

Škofjeloški pasijon je največji kulturni in duhovni biser Škofje Loke. V njem mi je zelo zanimiv spokorniški vidik, kjer angeli neposredno nago-varjajo spokornike oziroma ljudstvo (beli angel govori s Kristusom, rdeči pa z ljudstvom). Videl sem že okoli 15 pasijonov po Evropi, a česa takega še nisem videl. Mislim, da se ti nagovori resno dotaknejo večine gledalcev, ki ob tem razmišljajo o svojem življenju, o tem, kako ga izboljšati.

Vesel sem, da Muzejsko društvo Škofja Loka izdaja redno letno publikacijo Pasijonski doneski, ki je postala slovenska pasijonska revija. Zelo sem bil dejaven pri vpisu Škofjeloškega pasijona na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Ideja o vpisu je zrasla v pasijonskem gibanju v Škofji Loki že pred letom 2010, ko Slovenija še ni imela nobenega vpisa na prestižni Unescov seznam, tedaj se je ideja zdela precej utopična. A slovenska kulturna politika se je odločila aktivno podpreti kandidacijo in decembra 2016 nam je uspelo.

Tudi Škofjeloški pasijon je bil na nek način zamolčan. Njegova uprizoritev je uspela šele po demokratičnih spremembah v Sloveniji. Poznam kar nekaj ozadij prve uprizoritve leta 1999, kjer sem sodeloval kot nosač prizora Glej človek, ki so ga pripravili igralci iz Reteč. Določeni ljudje, ki so takrat zelo nasprotovali pasijonu in se osebno angažirali, da ne bil izveden, so danes njegovi veliki zagovorniki. Kmalu po vpisu na Unescov seznam sem javno povedal, da smo s tem Škofjeloški pasijon zavarovali »pred samim seboj«, pred določenimi političnimi skupinami v Škofji Loki, ki še vedno niso zadovoljne, da se uprizarja. Vesel in hvaležen sem, da se vzdušje korenito izboljšuje.

Pomemben vidik pri ohranjanju dediščine Škofjeloškega pasijona je bil storjen leta 2018, ko so bili škofjeloški kapucini v državnem Registru nesnovne kulturne dediščine formalno prepoznani kot nosilci duhovne dediščine Škofjeloškega pasijona in se postavili ob bok Občini Škofja Loka, ki je nosilec organizacije. Spomladi 2017 se je na pobudo loških pasijoncev oblikovalo sloven-

S pasijonskimi romarji na Brezjah, februar 2020. (iz družinskega arhiva)

V predavalnici na Ekonomski fakulteti,
april 2018. (foto: Jože Tomšič)

sko gibanje Pasijonski veter, ki trenutno združuje pasijonce iz Preddvora, Ribnice, Štepanje vasi in Škofje Loke. Gibanje organizacijsko vodi mog. Andreja Ravnhar Megušar, duhovni vodja je br. Jaro, loški kapucin. Leta 2018 se je gibanje včlanilo v združenje Europassion, ki povezuje pasijonce iz okrog 90 pasijonskih mest iz 16 držav. Združenju se je na pobudo Muzejskega društva Škofja Loka leta 2008 pridružila tudi Občina Škofja Loka s Škofjeloškim pasijonom. Na

pobudo Pasijonskega vetra sva bila z Andrejo leta 2019 imenovana v razširjeno predsedstvo, Europassion, kar je novo priznanje za loške pasijonce.

Vsako društvo ima blagajnika. A nima vsako društvo za blagajnika predavatelja računovodstva. Muzejsko društvo Škofja Loka ga ima – mag. Aleksandra Igličarja, ki je predavatelj na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Kako se to pozna pri vašem delu v društvu?

Seveda je bilo moje strokovno znanje pri vodenju Muzejskega društva Škofja Loka zelo dobrodošlo. Sploh takrat, ko sem leta 2008 postal predsednik in je bil finančni položaj društva zelo slab. Lahko rečem, da smo tudi z mojim znanjem in spretnostjo uspeli finančno stanje izboljšati in danes je stabilno. Ta izkušnja mi je dobrodošla tudi pri delu na fakulteti. Kot predsednik društva sem moral spremljati zakonodajo, spremembe v pravilih poslovanja; spomnim se, kako velika sprememba za društva je bila uvedba davčnih blagajn in ukinitve poslovanja z gotovino. Ko sem pri delu v društvu reševal praktične izzive, sem pridobival znanje, ki sem ga lahko posredoval študentom.

Predavate na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani, na Katedri za računovodstvo in revizijo. V eni od vaših predstavitev na internetu sem prebral, da ste eden redkih predavateljev z izkušnjo v gospodarstvu.

Res je, na Ekonomski fakulteti je približno 150 članov akademskega zbora in zagotovo jih take poslovne poti, kot jo imam, nima več kot pet. V gospodarskih družbah sem deloval 16 let, najdlje v podjetju Iskraemeco v Kranju, kjer sem bil šest let član uprave za finance, računovodstvo in kontroling (1985–1992), pozneje pa sem bil leto dni direktor računovodstva v skupini Merkur.

Na fakulteti sem bil zaposlen že kot mladi raziskovalec, a sem takrat začutil, da me čista znanost ne nagovarja. Leta 1992 sem odšel v Iskraemeco in

se na fakulteto vrnil po skoraj 16-letni izkušnji v gospodarstvu. Najprej sem postal vodja CISEF, Centra za pripravo izobraževanj za ljudi iz poslovne prakse, leta 2009 pa višji predavatelj.

Mislim, da bi bilo za profesorje poslovnih ved dobrodošlo, če bi imeli več izkušenj na vodstvenih položajih v gospodarstvu. Veliko mojih kolegov na fakulteti je svetovalec, ampak eno je biti svetovalec, nekaj povsem drugega pa biti odgovoren za neko področje. Svetovalec prinese znanje in svetoje, menedžer pa mora vpeljati spremembe, imeti mora sposobnost komunikacije s sodelavci, biti mora mojster krmarjenja med različnimi odločitvami.

Kako to, da vas je pritegnilo računovodstvo?

Ko sem se odločal za študij, sem izbiral med zgodovino in zemljepisom, novinarstvom ter ekonomijo. Na koncu sem se odločil čisto pragmatično, saj sem presodil, da je na ekonomiji največja možnost zaposlitve. (Čeprav je bilo to v letih, ko so praktično vsi z diplomo brez problemov dobili zaposlitev.) Pred koncem študija sem se v začetku leta 1987 zaposlil v Iskri v Kranju. Najprej sem delal v komerciali in se udeležil tudi nekaj sejmov na področju nekdanje Jugoslavije, kjer sem predstavljal proizvode, izpostavljal njihovo najlepšo podobo ...

Ob tem pa se nisem najbolje počutil in sem spoznal, da so mi bližja bolj eksaktna področja. Vrnil sem se na Ekonomsko fakulteto kot mladi raziskovalec k profesorju dr. Bukovcu, ki se je ukvarjal s poslovnimi financami. Nekoč mi je dejal: »Če ne znaš prebrati bilanc podjetja, ti znanje poslovnih financ nič ne pomaga. Bilance so osnova za poslovne finance!« To je bilo konec 80. let preteklega stoletja, ko se je pri nas začel spreminjati družbeni sistem. Ko sem na tem področju delal s študenti in jim moral »prevajati« svet poslovnih bilanc, me je to zelo pritegnilo. Področje je bližje tudi mojemu karakterju – gre za eksaktno znanost, podatke, drugače kot v komerciali, ki je veliko bolj raztegljiv pojem, kjer je bolj pomembno promovirati proizvode in jih znati primerno predstavljati ter posledično prodati.

Drugi vaši področji dela na fakulteti pa sta revizija in nadzor. Imate kar nekaj izkušenj z delom v nadzornih organih in revizijskih komisijah, javnosti je znano vaše članstvo v nadzornem svetu RTV Slovenija.

Že v času mojega delovanja v Iskraemecu sem bil predsednik nadzornega sveta v loški Jelovici in namestnik predsednika nadzornega sveta v Slovenski zadružno kmetijski banki (sedanji Deželni banki Slovenije). Ko sem leta 2009 postal višji predavatelj za računovodstvo, sem želel ohraniti stik s poslovno prakso. Najbolj primerna možnost je bilo članstvo v revizijskih komisijah, ki je svetovalno telo nadzornih svetov, ki ga morajo po zakonu imeti velike gospodarske družbe.

Bil sem član revizijske komisije v Gorenju, Novi kreditni banki Maribor, Pivovarni Laško Union, trenutno sem še član v Mercatorju. Leta 2015 sem po spletu okoliščin postal član nadzornega sveta RTV Slovenija, leto pred tem v podjetju Iskra Mehanizmi Holding, od decembra 2019 sem član nadzornega sveta Slovenske tiskovne agencije (STA), od januarja 2021 pa v družbi Telekom Slovenija.

V nadzornem svetu RTV Slovenija ste sodelovali 4 leta, konec leta 2018 ste odstopili. Takrat ste pojasnili, da zato, ker v vodenju in poslovanju zavoda ni prišlo do sprememb. Lahko podrobneje pojasnite to svojo odločitev?

Izkušnja delovanja v nadzornem svetu RTV SLO je bila zame zelo zanimiva, saj je bilo to moje prvo delovanje v podjetju v državni lasti, povrh vsega še s specifičnim načinom financiranja. Potreboval sem kar kako leto, da sem se seznanil z značilnostmi njihovega poslovanja. Kot član nadzornega sveta sem si zelo prizadeval, da bi pri vodenju RTV večji pomen dobil poslovodni, ne pa samo programski vidik. Prizadeval sem si, da bi se uredniki skupaj z vodstvom glede na obseg finančnih sredstev, ki so na voljo, bolj tesno dogovarjali, koliko sredstev imajo in bi z zaupanim denarjem bolj odgovorno gospodarili. Ampak do velikih sprememb ni prišlo.

Doslej ste o RTV govorili s poslovnega vidika. Zanima me, kako pa z vsebinskega vidika kot uporabnik ocenjujete program, ki ga pripravlja RTV?

V času članstva v nadzornem svetu sem spoznaval tudi programsko delovanje RTV Slovenija. Moram poudariti, da sem svoje poslanstvo prvenstveno videl na področju poslovanja, programskih vidikov pa – razen kadar je šlo za res kaj »v nebo vpijočega« – nisem hotel izpostavljati. Vesel sem, da sva na začetku leta 2015 skupaj z Ločanom Alojzom Bogatajem, ki je član programskega sveta RTV SLO, uspela nagovoriti vodstvo TV Slovenija, da je v sodobni HD tehniki posnelo Škofjeloški pasijon.

Ko sem zaključil delovanje v nadzornem svetu, sem kar nekajkrat naslovil pismo na varuhinjo pravic gledalcev Ilinko Todorovski in, ker sem še imel stike z drugimi člani vodstva, tudi njim pošiljal svoja sporočila. Pri poročanju RTV Slovenije po imenovanju Janševe vlade je po mojem mnenju preveč očitno, da je RTV tej vladi nenaklonjena.

Zelo polemično sem se odzval tudi na intervju s pokojnim dr. Janezom Kocijančičem. Nekaj mesecev pred tem intervjujem sem prebral knjigo Prevarani sokoli, v kateri sta Ivan Čuk in Aleks Leo Vest z dokumenti dokazala, da sta bila dva od treh sokolov, ki sta 26. aprila 1941 sodelovala na srečanju Protiimperialistične fronte, že leta 1939 izključena iz organizacije. Dr. Kocijančič pa je dan pred intervjujem na TV Slovenija v Dnevniku polemiziral z zapisom gospoda Čuka, mu očital, kako žali sokole, pri tem pa povsem ignoriral nedvoumna, dokazana dejstva! V pismu RTV sem to

pojasnil in izrazil mnenje, da človek, ki ne priznava zgodovinskih dejstev, nima na televiziji kot intervjuvanec kaj delati, kljub vsem njegovim dosežkom v življenju.

Podobno sem protestiral, ko je bilo na spletnem portalu RTV, v televizijskih in radijskih novicah objavljeno, da je bila 27. aprila ustanovljena Osvobodilna fronta. Dejstva so namreč drugačna, 26. aprila je bila ustanovljena Protiimperialistična fronta, saj so bili komunisti do 22. junija 1941, ko je Hitler napadel Sovjetsko zvezo, sovražno nastrojeni do imperialističnih Francije in Velike Britanije ter prijateljsko razpoloženi do nacistične Nemčije, ki je okupirala velik del slovenskega ozemlja.

Družina Igličar (spredaj z leve): žena Milena, Matej, Vida in Martin, Aleksander, Ema in Veronika, maja 2014. (foto: France Stele)

Ob koncu intervjuja mi dovolite še dve vprašanji iz vašega zasebnega življenja. V lokalnem okolju je znana tudi vaša žena, ginekologinja Milena Igličar. Kako doživljate njeno delo in njeno zahtevno poslanstvo?

Vesel in hvaležen sem, da imava z Mileno pet otrok. Njeno poslanstvo je res zahtevno. Ob njenem rednem delu v ordinaciji v Zdravstvenem domu Škofja Loka, ki je tako fizično kot psihično naporno, se intenzivno ukvarja z naravnimi metodami urejanja spočetij in iz njih izhajajočim naravnim urejanjem težav z neplodnostjo. V zvezi s tem se je dodatno izobraževala v ZDA in v Veliki Britaniji, pri dr. Hilgersu in dr. Boyleu, ki sta vodilna strokovnjaka v svetu na tem področju.

Vesel sem, da se želi približati tistim ženskam oziroma parom, ki odklanjajo biomedicinske postopke reševanja neplodnosti in iščejo rešitve v smeri hormonskega zdravljenja. Vidim, da se je žena Milena v tem zelo našla, tako da mi je včasih kar težko, ko opazim, da ne zmore storiti vsega, kar si želi. Vendarle imava pet otrok, ki so sicer že odrasli (stari so od 20 do 32 let), ampak še vedno očeta in mamo potrebujejo za pogovor in podporo.

V zadnjih letih večje družine, sploh na Škofjeloškem, niso takšna redkost. Vidva pa sta družino ustvarjala konec 80. let, ko je v slovenskem prostoru rodnost najbolj padla. Kje sta našla spodbude in vire moči za veliko družino?

Sam imam enega brata, Milena pa prihaja iz družine, kjer je bilo tudi pet otrok. Pa se nisva nikoli pogovarjala o tem, koliko otrok želiva imeti.

Helena Janežič, nova predsednica Muzejskega društva Škofja Loka, se je mag. Aleksandru Igličarju zahvalila za 12-letno vodenje društva. (foto: Peter Pokorn)

Oseбно me je zelo nagovorilo, ko sem najinega prvorojenca Martina vozil po domači vasi in sem srečeval mnoge gospe v zrelih letih. Velika večina teh žensk rekla: »Če bi še lahko rojevala, bi imela več otrok.« To se me je zelo dotaknilo. Takrat sem si rekel: »Zdaj sva z Mileno v obdobju, ko nama je dano imeti otroke, ki so nama poslani.«

In tako sva se iz ljubezni in najinega odnosa odprla za novo življenje. Prvi trije otroci Martin, Ema in Vida so bili po letih precej skupaj, potem je bilo do Veronike skoraj šest let, tri leta zatem se je rodil najmlajši Matej. Vsakega posebej sva bila res vesela in vsi zelo bogatijo in osmišljajo najino življenje. Ko je Milena izvedela za nosečnost Veronike, je bila v precej zahtevnem obdobju priprave na specialistični izpit. Spomnim se, da sem moral zvečer nekam iti in sem ji ob nočnem prihodu domov na listek napisal, da bova zmogla, če bo najin odnos dober in bova v dobrem odnosu z Bogom. In res sva zmogla. Tudi danes sem vesel vsakega novega življenja, naj bo podarjeno komerkoli. Življenje ima večnostno dimenzijo. Naši vsakodnevni problemi so sicer tudi pomembni, a so daleč od večnosti.